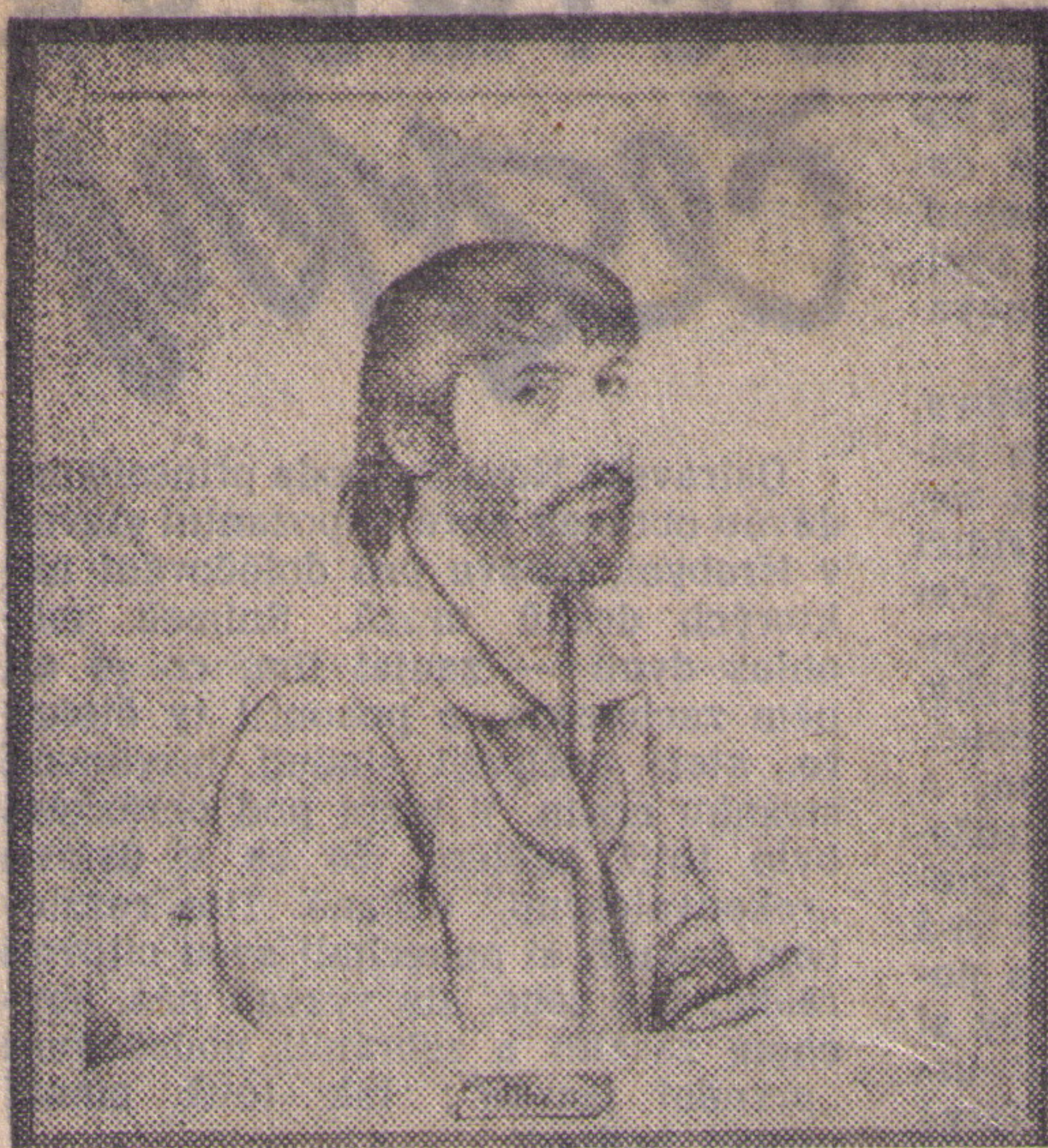

PŘED DVĚMA TÝDNY byla v sálech domu Svazu sovětských výtvarníků v Moskvě otevřena výstava děl arménského grafika a malíře Rudolfa Lorisoviče Chačatrjana. Jedenačtyřicetiletý umělec patří mezi nejzajímavější výtvarníky své země, je nositelem mnoha cen a uznání národní i všesvazové úrovně. V roce 1970 vyhrál například 1. cenu ministerstva kultury Arménské SSR za „Portrét Komitase“.

Chačatrjan je znám sovětské veřejnosti zejména jako vynikající portrétista. Kdo se jednou setká se stylem jeho jemné, precizní kresby, rozzná ji podruhé mezi stovkami jiných. Z pros-

Portrétista

tých, křehkých linií — tužkou, uhlem či sépií — čaruje umělcův talent lidské tváře. Z bohaté galerie jeho portrétů můžete číst nesmírnou lásku k člověku, obdiv k ženské kráse a něze, soucit s utrpením i úctu ke stáří. Formátem nevelká díla (na výstavě jich najdete jednapadesát) nenechají nikoho chladným. Každý z jeho portrétů hovoří svým výrazem, pohledem, úsměvem, vede s návštěvníkem mlčenlivý dialog: Kdo jsem já a kdo jsi ty?

Jako modely Chačatrjana inspirovali a vzrušovali lidé myslící, tvořící, s uměleckými sklony, jejichž duchovní bohatství dokáže výtvarník vyjádřit stejně působivě jako jejich emocionální svět. „Udivuje mě zakončenost kompozic jeho děl. Nejen zakončenost čistě praktického pořádku, ale celistvost myšlení umělce,“ řekl o vystavených portrétech národní umělec SSSR Fajr Salachov.

Moskevská výstava z tvůrčí dílny Rudolfa Lorisoviče Chačatrjana je o to cennější, že umělec ukazuje své práce na výstavách jen velmi řídko. Moskvané a návštěvníci hlavního města SSSR mají tak dobrou příležitost seznámit se s unikátní tvorbou arménského grafika a malíře a v jeho díle nahlédnout do bohaté tradice současného umění této nevelké sovětské republiky. (Nahore Chačatrjanův autoportrét.)

▼ Sovětském svazu patříte k nejoblíbenějším americkým spisovatelům. Jaký je naopak váš vztah k sovětské a ruské literatuře?

Je to literatura tak velká, že každý člověk, který má k literatuře poměr, ji musí milovat a vážit si jí. Já osobně mám moc rád Čechova, L. N. Tolstého, Dostojevského, Gogola. A abych nezapomněl — také Leonida Andrejeva a Turgeněva. Pro amerického čtenáře je největší a nejzajímavější postavou ruské literatury A. P. Čechov. Jeho hry a povídky mají velký humanismus a nekonečný humor. Z ruské literatury

TŘI SETKÁNÍ

HELENA SCHWARCZOVÁ

TAJEMNÝ A ROMANTICKÝ SVĚT malířského ateliéru. Vzrušuje představou zrodu uměleckého díla. Jeho stěny jsou svědky přeměny mrtvých barev a plátna v obrazy, jímž se obdivujeme v galeriích nebo které v chaotické neuspořádanosti zakrývají stěny ateliéru či zatím skromně čekají opřeny v koutě o zeď. Království přesycenému fantazií a vůní čerstvých barev vévodí nedokončený obraz,

Zátiší s granátovými jablky

pyšně shlížející z malířského stojanu, jako by se chlubil: Já jsem tu teď pánem!

V ateliéru národního umělce Arménské SSR Grigora Chandžjana kraluje zátiší s granátovými jablky — motiv často se opakující na jeho olejových plátnech.

„Pro mě jsou granátová jablka symbolem hojnosti, plodnosti země, ale zároveň jejich barva nedá zapomenout na krev, která byla mnohokrát v minulosti prolita za její svobodu. Proto je tak rád maluji,“ vyznává malíř.

V Jerevanu se můžete s obrazy Grigora Chandžjana setkat například v tamější galerii moderního umění, kde součást stále expozice tvoří i soubor jeho portrétů z Mexika (1976). Představují však jen zlomek umělcovy všestranné tvorby, která zahrnuje grafikou počínaje, přes knižní ilustraci až po olejomalbu širokou škálu výrazových prostředků a výtvarných technik. Námětově jsou jeho obrazy spjaty stejně s dalekou minulostí národa jako s nejživější současností. Inspiruje ho krása přírody, prostota věcí, lidské tváře. Ale také ho vzrušuje a roztrpčuje všechno, co ohrožuje štěstí a mnohdy samu existenci člověka: Násilí, bezpráví, ať se děje kdekoli na světě. Jeden z jeho posledních velkých grafických cyklů, nazvaný: A to je všechno v naší době (s jednotlivými listy: Teror, Vězení, Hlad, Narkomanie apod.), burcuje z lhostejnosti k tragédiím našeho století.

Jméno Grigora Chandžjana je také nerozlučně spojeno s ilustracemi knih, které patří k pokladům arménské literatury: „Neumlkající zvonce“ (63–65) P. Sevaka, „Rány Arménie“ (58) Ch. Abovjaňa, poema „Siamanto a Chadžezare“ H. Širaze, „Balada o rybáři“ (70), „Tanec s ancy“ G. Emina.

„Jsem šťastný,“ vypráví malíř, „že jsem od samého počátku věnoval ve své tvorbě pozor-

Grigor Chandž

nost knižní ilu-
lo můj tvůrčí
mýšlení o naší
dech. Co pro

„Rány Arménie“
seděl v archiv
četl všechnu l
by, jak z hled
historických u

Rád ilustruji
pasem našeho
šují monument
maticností obr

Grigor Chand
ateliéru, byl s
mená. Zapojuje
tické práce.

a poslanec Ne
udělal mnoho
i pro konkrétní

nických památ
„Novodobá a
ného rozvoje

máme fakta: T
nala ani jedin
V současné do
kolem padesát
rie vznikly až
v jakýmsi
váž. Obrazu n
zeum arménsk

STROM KOŠ

S WILLIAMEM SAROYANEM NEJE

Zvučný, energický hlas, gesta tragéda. Časli přemýšlenou alán, pak se místo očekávané moudrosti klukovsi

Tvář, ostře řezaná v rámu šedých vlasů, jako by od
bych se toto tvrdit jen na základě svého krátkého setk
každý spisovatel odkrývá světu svoje myšlenky, touhy i
Z tváře Williama Saroyana vyčtete podobně jako z jeho
denším optimismus, víru v lidský rozum, pokoru i toler